

максимальний — чотири роки.

У 2007 році запроваджено ще один вид покарання для 15-17-літніх правопорушників — громадські роботи. Згідно зі звітом Державної ради з запобігання злочинності, шведських неповнолітніх правопорушників дедалі частіше засуджують до громадських робіт, аніж до штрафів чи перебування в соціально-реабілітаційних центрах.

Мінімальний вік кримінальної відповідальності по-різному регламентується законодавцями окремих держав, і коливається в діапазоні від 7 до 15 років. Зокрема, встановлюється мінімальний вік кримінальної відповідальності: 7 років – Ірландія, Єгипет, Ірак, Ліван, Ємен [4]; 8 років – Шотландія, Шрі-Ланка [5]; 9 років – Ірак, Філіппіни; 10 років – Англія, Нова Зеландія; 12 років – Туреччина; 13 років – Франція, Польща, Алжир та ін. 14 років – Ліхтенштейн та ін.; 15 років – Швеція, Чехія.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Ювенальна юстиція у Швеції. URL: <http://surl.li/bupsp>.
3. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. URL: <http://surl.li/taym>
4. Павлов В.Г. Возраст как признак субъекта преступления. В кн.: Энциклопедия уголовного права / ред. В.Б. Малинин; авт. В.Н. Кудрявцев и др. Т. 4: Состав преступления. СПб.: Изд-во проф. Малинина, 2005. С. 522-523.
5. National law and policies on minimum ages – Sri Lanka. 14.11.2016. URL: <https://web.archive.org/web/20161114005111/http://r2e.gn.apc.org/country-node/395/country-minimum>.

УДК 343.237:343.36(043.2)

Оленич І.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна
Науковий керівник: Шевчук А.В., к.ю.н., доцент

ЩОДО КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НЕПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗЛОЧИН

Згідно ч. 7 ст. 27 КК України, не є співучастю обіцяне до закінчення вчинення кримінального правопорушення неповідомлення про достовірно відоме підготовлюване або вчинюване кримінальне правопорушення. Такі особи підлягають кримінальній відповідальності лише у випадках, коли вчинене ними діяння містить ознаки іншого кримінального правопорушення [1].

В умовах сучасності все більше простежується динаміка збільшення

приросту злочинності, що викликає логічне питання: як не допустити посягання на об'єкти кримінально-правової охорони та попередити суспільно-небезпечні наслідки? За нашим переконанням, серед способів мінімізації злочинності є не лише утримання від активних протиправних дій, а й подолання масової бездіяльності та байдужості суспільства до збереження цілісності суспільних відносин. Одним із таких варіантів вирішення проблеми пропонується криміналізація неповідомлення про кримінальне правопорушення. Завдяки своєчасному зверненню до правоохоронних органів можна буде відвернути тяжкі наслідки на стадії готування чи замаху або ж не дати можливості правопорушнику продовжувати кримінальну активність.

Чи можна вважати неповідомлення про кримінальне правопорушення різновидом причетності, адже не повідомивши про таке діяння, особа своєю бездіяльністю створює сприятливі умови для його вчинення, а сприяння, в свою чергу, є причетністю у формі пособництва? Однак, відповідно до кримінального законодавства сприяння передбачає не пасивну поведінку, а саме активні дії, які є схожими до дій співучасника (ч. 5 ст. 27 КК України) [1], але різняться тим, що без дій останнього правопорушення не могло би бути вчиненим. Тим не менше, варто зауважити, що у випадку, коли особа дізнається про потенційно можливе кримінально-протиправне діяння на стадії його підготовки, то її свідоме неповідомлення, хоча б побічно, але впливає на його розвиток та завершення. Резюмуючи зазначене, можна припустити, якби особа-очевидець вчасно повідомила правоохоронців, то збільшилася б ймовірність не доведення діяння до кінця, а отже, і збереження об'єкта кримінально-правової охорони недоторканим.

Проте, поставлена проблема є неоднозначною, такі зміни в бік імперативності так званого доносу можуть лише змусити злочинця діяти більш таємно та чіткіше, що добавить труднощів у розслідуванні. Тим не менш, є шанс на мінімізацію злочинності тими суб'єктами, які діють спонтанно та необачно.

В більшості держав повідомити про злочин означає виконати моральний, а не правовий обов'язок. Аналізуючи законодавство багатьох країн можна стверджувати, що визначення недонесення про злочин як кримінально-караного діяння хоча не є значно популярним, але має місце.

Так згідно з ч. 1 ст. 307 Пенітенціарного кодексу Естонії недонесення про вчинення іншою особою злочину першого ступеня вважається кримінальним правопорушенням [2]. Схоже положення міститься у секції 424 Кримінально-процесуального кодексу Сінгапуру, яке вказує, що кожна особа, яка знає про вчинення або намір вчинити злочин, за відсутності розумної причини, тягар доказування якої покладається на особу, яка про це знає, негайно надати інформацію уповноваженій особі найближчого відділення поліції або поліцейському про вчинення

чи намір [3].

Крім названих держав, відповідальність за неповідомлення про злочини встановлено у § 138 КК ФРН, § 141 КК Данії, ст. 240 КК Республіки Польща, ст. 434-1-434-3 КК Франції, ст. ст. 135 та 136 КК Нідерландів та ін. [4, с. 91].

Зазвичай, у потенційного злочинця є два варіанти дій: або він все ж утримується від втілення злочинного замислу і, як наслідок, таке бажання відпаде через страх та складність вирішення питання з очевидцями, або, вчинивши злочин, одразу полюватиме на можливих свідків задля їх ліквідації. Тож цілком логічним є побоювання повідомляти про злочин, адже мішенню стають особиста безпека та безпека близьких очевидця. З цього приводу можна навести положення Кримінального кодексу Техасу, де наголошується на тому, що неповідомленням про злочин – це випадок, коли особа спостерігає за скоєнням злочину, та не повідомляє правоохоронні органи про це за обставини, якщо особа могла негайно повідомити про вчинення правопорушення не наражаючи себе на небезпеку отримання тяжких тілесних ушкоджень або смерті [5]. Тож у випадку, якщо така загроза була, особу не буде притягнуто до відповідальності. Далі йдеться і про те, що неповідомленням також можна вважати і такий випадок, коли очевидець не надав правоохоронним органом інформацію, коли розумна особа вважала би, що про вчинення правопорушення не повідомлялося. Дане положення пояснює, ті випадки, коли свідками стає велика кількість людей і виникає питання чи будуть притягатися до відповідальності усі, хто дізнався про правопорушення, але не повідомив правоохоронним органам таку інформацію.

Підсумовуючи наведене бачення проблеми, можна зазначити, що криміналізація неповідомлення про злочин є досить серйозним кроком для кожної держави та її суспільства, що може призвести як до мінімізації рівня злочинності, так і до руйнації довіри до держави та її інститутів. Тож для того, аби криміналізація обговорюваного діяння була ефективною та корисною потрібно визначити чи готові держава та суспільство до таких змін, адже обов'язок повідомлення про посягання на об'єкт кримінального права несе у собі позитивний сенс лише у демократичному середовищі.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Karistusseadustik (KarS). URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/184411>
3. Criminal Procedure Code 2010. URL: <https://sso.agc.gov.sg/Act/CPC2010>
4. Беніцький А.С. Про криміналізацію неповідомлення про злочин. *Правова інформатика*. 2015. № 1(45). Київ, 2015. С. 89-95.
5. Texas Penal Code. URL: <https://statutes.capitol.texas.gov/Docs/PE/htm/PE.38.htm#38.171>